

Figures

Gaspar Hernández, el radiofonista de la Vall d'en Bas

Text: *Xevi Planas*

Fotos: *Josep Maria Oliveras*

Gaspar Hernández és un jove periodista de la Vall d'en Bas que busca a través de la professió de radiofonista la sensació de sinceritat que a la vida gairebé només ha trobat en els pagesos del seu municipi. Se sent fascinat per la capacitat de creació de mons que tenen les paraules. Quan només tenia set anys va muntar una emissora de ràdio en una habitació de casa seva. Amb el temps ha acabat presentant i dirigint alguns dels programes més escoltats de Catalunya Ràdio.

Va passar la infantesa a la Garrotxa, però fa anys que viu a Barcelona. Se sent més a gust a Barcelona que a la Garrotxa?

La meua família prové de la Garrotxa, però vaig néixer a Sabadell perquè els meus pares s'hi van haver d'establir uns anys per raons de feina del meu pare. Quan jo tenia cinc anys vam anar a viure a Olot i quan en tenia nou ens vam instal·lar a Sant Esteve d'en Bas. Ara visc a Barcelona, però em continuo sentint molt garrotxí. El paisatge de la meua vida és el del Puigsacalm i Santa Magdalena. La Vall d'en Bas és ara per a mi una mena d'oasi on

m'escapo els caps de setmana. Per res del món la sento com una segona residència. Flota en el meu esperit i tornar-hi és per a mi tornar a casa. És el meu hàbitat natural. El meu cos i la meua ment se senten més en harmonia quan sóc a la Vall d'en Bas que quan sóc a Barcelona. El trànsit i les multituds de Barcelona t'adulteren la personalitat. L'agressivitat dels cotxes m'ofega i per això visc en el que deu ser l'únic carrer de l'Eixample de Barcelona que és una zona de vianants. El paisatge és com una gran placenta i a dins hi som nosaltres. El temps, la natura i les llunes ens afec-

«La meva vocació professional va néixer el dia que el meu pare em va muntar una emissora de ràdio perquè pogués jugar-hi. Jo tenia només set anys»

GASPAR HERNÁNDEZ I BURGOS va néixer el 19 de maig del 1971 a Sabadell. Es va establir amb la seva família a Olot als cinc anys i a Sant Esteve d'en Bas als nou. Va iniciar la seva dedicació a la ràdio als set anys muntant Ràdio Les Tries. Després va col·laborar a Ràdio En Bas, Ràdio Olot i Ràdio Costa Brava, abans d'entrar als vint-i-un anys a Catalunya Ràdio, emissora de la qual ha dirigit o presentat o editat alguns dels programes de més audiència, com *Catalunya Nit*, *Catalunya Matí*, *Hora punta* i, a l'estiu, *El matí de Catalunya Ràdio*. Ha col·laborat en diverses revistes (*L'Olotí*, *La Comarca...*) i ha escrit en diferents diaris (*El Punt*, del qual va ser redactor, *Avui...*). Ha estat professor de periodisme en alguns centres privats d'ensenyament de la comunicació. És autor dels llibres *25 anys de la Cooperativa de la Vall d'en Bas* i de *la Concentració Parcel·lària* (1995, en col·laboració amb Jordi Pujiula) i *Què pensa Josep Cuní* (1995).

ten molt més del que ens pensem. Cada vegada tindran més importància en les nostres vides. La passió amb la qual visc la meva feina difícilment em permetrà tornar a viure a la Vall d'en Bas, perquè em sento molt realitzat treballant on treballo. Però potser m'agradaria tornar a treballar un dia a Girona. De moment, m'he de conformar veient que la Vall d'en Bas és ara per a mi una mena de paradís perdut. Amb el pas dels anys vas veient que perds algunes coses per guanyar-ne unes altres. He estat sempre un nòmada i això m'ha impedit dedicar-me a cultivar l'amistat tant com hauria volgut cultivar-la. Per desgràcia, l'amistat mor, si no la cultives. De vegades la distància i la prioritat per altres interessos fan que anem deixant perdre les primeres amistats.

Només té vint-i-nou anys, però en fa més de vint que es dedica a la ràdio. Ha estat extraordinàriament precoç...

La meva vocació professional va néixer el dia que el meu pare em va muntar una emissora de ràdio perquè jo pogués jugar-hi. El meu pare és electricista i un dia va veure que amb el meu cosí jugàvem amb una gravadora a enregistrar-nos les veus com si fóssim radiofonistes, perquè trobàvem que tot allò era un misteri inquietant. Jo tenia només set anys i gràcies al regal del meu pare vaig muntar Ràdio Les Tries, que és el nom del barri d'Olot on vivíem llavors. Era una emissora amb una cobertura pràcticament familiar. Emetia amb un petit equip electrònic des d'una habitació i els de casa m'escoltaven des del menjador. Quan vaig tenir nou anys el meu pare em va regalar una emissora més potent, que arribava a tot el barri. Al cap d'uns mesos

em va instal·lar un nou equip, gràcies al qual l'emissora es podia escoltar ja a tota la comarca de la Garrotxa. Encara no existien les emissores municipals i el que fèiem era absolutament il·legal. Recordo el meu avi amb una por tremenda que ens enganxessin... Llavors tenia muntat l'estudi d'emissió al garatge de casa, que estava degudament insonoritzat. Tots els nanos del barri venien a casa a fer ràdio. Teníem un parell o tres de tocadiscos i jugàvem a fer ràdio. M'encarregava de preparar la graella de programació i cada dia a quarts de vuit del matí, abans d'anar a escola, ja feia un programa. No era un simple entreteniment per al cap de setmana, sinó que teníem una programació diària. Ens trucaven molts oients, que bàsicament eren familiars dels nanos que fèiem els programes. Els meus petits estalvis me'ls gastava en discos per a l'emissora. Ràdio Olot, on el meu oncle presentava un programa de música clàssica, era en aquell moment per a mi un punt de referència mític. Volia entrar-hi a treballar i m'hi vaig anar a oferir per arxivar discos quan tenia nou anys. No em van voler agafar.

Va quedar molt decebut?

La negativa em va afectar, però era normal que no confessin en un nano de nou anys. De seguida vaig anar a viure a Sant Esteve d'en Bas i vaig començar a col·laborar amb Ràdio En Bas, l'emissora del Centre Cultural d'en Bas, l'entitat on feia el paper de dimoni o de rei negre a les representacions dels pastorets. En aquesta emissora només em deixaven fer de tècnic i podia posar discos. No podia dir notícies.

Com totes les emissores d'aquestes característiques, complia una funció de centre modern de cultura i esbarjo. Molts joves col·laboren en aquesta mena de ràdios per poder-hi escoltar els discos que els agraden, però són molt pocs els que el dia de demà continuen dedicant-se a la ràdio. Tenia clar que el meu món era el de la ràdio. Finalment als tretze anys vaig poder presentar-me a unes proves a Ràdio Olot. En Josep Maria Francino, a qui sempre estaré agraït per tot el que ha confiat en mi, em va sentir i em va fitjar. Vaig començar a dir notícies, al costat d'en Francesc Rubió, l'actual director de l'emissora, i la Mariona Comellas, que posteriorment ha estat redactora de TV3. Treballava unes cinc hores al dia, a partir del moment que sortia de col·legi, i guanyava unes deu mil pessetes al mes. Ràdio Olot era i és una emissora molt bona. Va ser per a mi una escola de ràdio. Tenia una factura magnífica, oferia uns serials molt elaborats i va ser la primera en català a emetre les vint-i-quatre hores del dia. Va ser una sort per mi beure de les fonts del seu mestratge.

Com reaccionaven els seus professors davant un alumne tan jove que ja es dedicava a la ràdio?

Molts dels meus mestres van reaccionar de manera extremament conservadora. La majoria no em posava cap mena de facilitat. Ara hi tinc una relació excel·lent i em porten alumnes a veure com treballa o em criden perquè vagi a fer una conferència al seu centre. Llavors, però, no entenien que invertís tant de temps en la ràdio. Em deien que el que havia de fer era estudiar. Trobaven perfecte que un

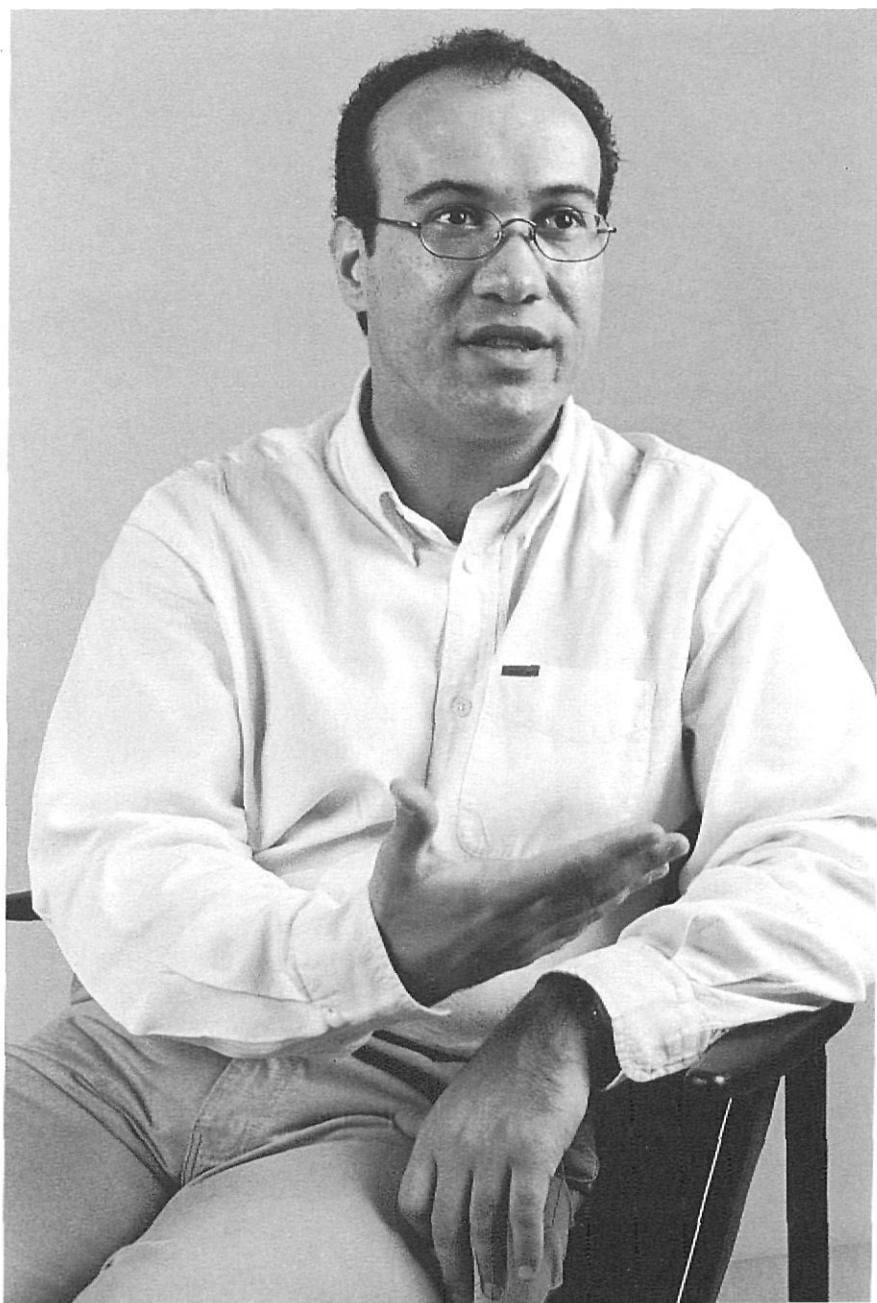
«La ràdio és el mitjà on hi ha més veritat. És molt més mentida el que veiem al cinema o a la televisió que el que sentim a la ràdio»

alumne dedicà moltes hores a aprendre a tocar el piano o a perfeccionar l'anglès, però no veien bé que un alumne fes ràdio. A l'institut ja presentava moltes activitats extraescolars i entrevistava el director per a la ràdio. Era una situació molt estranya i incòmoda, perquè em trobava que segons què deia a la ràdio podia fer una mica la punyeta a algun professor. Me la jugava. Bogeries d'adolescent...

Té la percepció que va passar una adolescència molt sacrificada per la seva dedicació a la ràdio?

Als quinze anys vaig enganyar el diari *Avui* dient que en tenia dinou, per poder col·laborar-hi com a corresponsal. Si hagués dit que tenia quinze anys no m'hi haurien deixat escriure. Però em vaig fer passar per un jove de dinou i em van publicar sense cap problema les cròniques que els

vaig enviar. No vaig visitar la redacció de l'*Avui* fins que realment vaig complir dinou anys. Ells tenien bones referències de mi pels meus caps a Ràdio Olot i estaven contents de les meves cròniques. La ràdio va ser la porta d'entrada als mitjans escrits. Vaig col·laborar molt de temps als setmanaris *La Comarca* i *L'Olotí*. Un dia en Joan Vall i Clara, que llavors era el redactor en cap d'*El Punt*, em va veure a la ràdio fent un butlletí horari de les sis de la tarda. L'endemà em va trucar proposant-me d'entrar a col·laborar en l'equip periodístic de la delegació d'*El Punt* a Olot. Vaig llançar-me de ple al món del periodisme, perquè em semblava una forma eficaç de recerca de la veritat. Volia fer sortir a la llum pública els embolics que quedaven silenciats en el periodisme folklòric de festes i festetes que era en aquell moment el periodisme d'informació local. Treballant amb la informació municipal saps què és la trucada de l'alcalde emprenyat o dels poders fàctics acostumats a viure sense que ningú digui res negatiu d'ells. He viscut casos molt curiosos, com el del disgust d'un pagès que va anar a amenaçar el meu pare per un article que jo havia escrit sobre els pagesos del municipi... Tot això se'm barrejava amb una fascinació per la recerca de la veritat a través del periodisme. Va arribar un moment en què tot això em resultava una mica opressiu. Estava cansat de veure les mateixes cares cada dia. Ara, en canvi, em sembla que és un encant poder trobar-te pel carrer la mateixa gent de la qual parles professionalment, hagi de canviar o no de vorera per evitar-los perquè s'han empi-

pat amb tu. Ara sé que no canviaria de vorera per res i que estimo la proximitat del periodisme local, que no és abstracte i t'afecta de prop. El que anomenen periodisme de comarques crea una irrealitat molt inferior a la que creen els mitjans més grans de Barcelona o de Madrid. Ho tinc molt clar quan penso en l'exemple d'*El Punt*.

Quin record té del seu pas per *El Punt*?

Vaig aterrar a la redacció d'*El Punt* a Girona poc abans de complir els setze anys. Llavors ja vivia l'ofici de periodista amb una passió malaltissa. M'abocava tant a la feina que un dia en Joan Vall em va prohibir explícitament l'entrada al diari i em va continuar pagant amb la condició que no treballés, perquè volia que em formés adequadament. Vaig aprendre moltíssim d'en Joan Vall i d'en Jordi Grau, que són els meus dos mestres en l'àmbit del periodisme escrit. Quan he de coordinar un equip i he de ser resolutiu encara

em surten tics d'ells i m'he de frenar, perquè el seu estil de treball és molt sec i de vegades pot resultar bruscat per a segons qui. Molts cops m'ha semblat que les feines deixen d'interessar-me quan les domino. M'agraden mentre se m'escapen de les mans i visc un procés d'aprenentatge. En aquella època suportava malament les rutines. El món del periodisme és un món de rutines. Un diari és una fàbrica de notícies i en molts aspectes el seu procés de producció no es diferencia gaire del d'una fàbrica de jerséis o de qualsevol altre producte. El meu pas per *El Punt* el vaig viure d'una manera molt profitosa. Ara no em faria res tornar a treballar-hi, però al cap d'uns anys de ser-hi em va semblar que m'estava repetint i que ja havia cobert una etapa. En Joan Bril·li em va proposar presentar un magazín a Ràdio Olot amb unes condicions molt bones i vaig decidir tornar a la ràdio per aprendre conduint la mena de programa que sempre havia volgut fer.

El seu somni, però, era entrar a Catalunya Ràdio?

La meua màxima aspiració era conduir un programa a Catalunya Ràdio. Hi vaig entrar als vint-i-un anys. Em vaig passar molt temps fent els pitjors horaris, donant notícies de matinada a Catalunya Informació. Tenia ganes de demostrar que podia fer coses més interessants i que tenia facilitat per improvisar en antena. Per una d'aquelles casualitats de la vida, com que sóc de la Garrotxa, Catalunya Ràdio em va enviar a Olot a cobrir informativament el segrest de la Maria Àngels Feliu. Em va tocar retransmetre en directe la conferència de premsa en què havien d'informar del seu alliberament. Va començar amb molt de retard i des dels estudis de Catalunya Ràdio no paraven de demanar-me que tornés la connexió fins a l'inici de la conferència de premsa, però vaig començar a improvisar i no vaig tornar la connexió. Vaig estar improvisant durant cinquanta minuts i es veu

«La ràdio és el mitjà més romàntic, perquè els seus pilars són les paraules i els silencis»

que això va agradar molt als directius de l'emissora. A partir d'aquest moment vaig tenir l'oportunitat de fer altres coses. Tothom em diu que sóc precoç, que la meua trajectòria professional ha estat molt ràpida. A mi, en canvi, em fa la sensació que he anat pujant graó a graó, molt lentament. El poc que sóc no ho sóc per haver sortit un dia a fer l'idiota a la televisió.

Quins han estat els seus referents radiofònics?

A part de les persones que he citat i d'en Joan Maria Clavaguera, l'actual director de Catalunya Ràdio, que em va donar ales, i d'en Josep Puigbò, de qui he après la importància que tenen en la ràdio la contenció i l'elegància, he begut molt dels models de ràdio dels programes d'en Josep Cuní i d'en Xavier Sardà quan

estava a Ràdio 4. En Josep Cuní és per a mi un referent amb una autoritat moral extraordinària. Vaig tenir la sort de publicar un llibre amb una entrevista llarga amb ell. Va ser un repte per a mi entrevistar un gran entrevistador.

La ràdio és definitivament el mitjà que més l'atrau?

La ràdio és el mitjà on hi ha més veritat. És molt més mentida el que veiem al cinema o a la televisió que el que sentim a la ràdio. Però potser tota la nostra vida és virtual... La feina fa que et qüestionis moltes coses. Encara vull canviar el món, però des de dins, amb una revolució silenciosa. Alguns amics vinculats a organitzacions no governamentals em critiquen perquè treballa en un àmbit de comunicació que, segons ells, manipula molt. Sempre els responc que no manipula i que el món també es

pot canviar des de dintre el sistema. La meua vida, com la de tanta gent, és una història de la recerca de la felicitat. Has de treballar incansablement cada dia per aconseguir-la, sabent que mai no l'aconseguiràs del tot. Encara la busco professionalment en la ràdio, que és el mitjà més romàntic, perquè els seus pilars són les paraules i els silencis. Sempre m'ha fascinat el món de la paraula, tant l'escripta com la sentida. Llegir m'entusiasma, perquè m'atrau el món que poden crear les paraules. Les imatges reflecteixen el món, però les paraules creen cada dia un món nou, encara que de vegades sigui un món d'irrealitat i de fantasia. La ràdio només existeix en el present, en l'instant precís en què algú l'escolta. No és tan important com la televisió ni tan solemne com la premsa. La gent no escolta la ràdio, sinó que la sent mentre fa altres coses. Per això la ràdio no és l'última moda i no és tan important com certs registres de la televisió que per a mi tenen un punt de decadència lamentable. Procuro alimentar-me de poesia a través de la paraula escrita i la paraula sentida, a través dels amics i, sobretot, a través de l'amor viscut amb els cinc sentits. No em diuen res els programes matinals de la ràdio espanyola. A mi m'agrada la ràdio natural que s'assembla a la vida quotidiana, a una conversa plàcida entre amics. No concebo l'anàlisi treball-lleure. Per a mi treballar és, també, divertir-me.

Va promoure turísticament la Vall d'en Bas com a objector de consciència. Va ser gratificant aquesta experiència?

M'han pesat com una llosa dues coses a la vida: l'educació religiosa

«Les imatges reflecteixen el món, però les paraules creen cada dia un món nou, encara que de vegades sigui un món d'irrealitat i de fantasia»

i el servei militar de l'exèrcit espanyol. He anat a col·legi als escolapis i als maristes.

El pas per aquests centres m'ha donat un sentit de la disciplina positiu, però no m'agrada el sentiment de culpabilitat que et dona el cristianisme i trobo greu que alguns religiosos siguin els éssers menys humans del planeta.

L'altre gran problema de la vida l'he tingut amb la bandera espanyola. Des de molt jove em feia pànic i mandra deixar la ràdio per passar-me un any amb l'exèrcit preparant-me per fer la guerra i anar a servir la pàtria espanyola, que en qualsevol cas no és la meva. La pàtria són la gent que ens estimem, els nostres llibres i els nostres records. No té cap sentit anar a servir un exèrcit. Com diu Joan Vinyoli, els himnes són per als qui estan sota terra...

Vaig tenir la sort de viure com a objector de consciència una prescripció social substitutòria molt agrada. Em vaig dedicar a promoure turísticament la Vall d'en Bas i vaig escriure amb en Jordi Pujiula un llibre sobre els vint-i-cinc anys de la Cooperativa de la Vall d'en Bas. Això em va permetre parlar amb molts pagesos. La Vall d'en Bas és el municipi de l'àrea de Girona amb un índex més alt de pagesos per habitant. S'hauria de fer un homenatge als pagesos. Trobo a faltar gent com ells que diguin sempre la veritat. No saben mentir. No van amb màscares i diuen el que pensen, encara que això els pugui portar a estomacar-se. M'agrada la gent que està en contacte amb la terra, que es lleva molt d'hora i no té retòrica.

